

Hägerums Kvarn HB

Org.nr 969660-2409

Remiss av promemoria Vattenmiljö och vattenkraft

2017-09-29

Dnr M2017/01639/R

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

Hägerums Kvarn HB har tagit del av förslaget till lagändring samt övrigt material i Promemorian och yrkar att **förslaget avstyrks i sin helhet.**

Förslaget till lagändring är så listigt skrivit att vid en första anblick ser man inte alla farorna, men efter en noggrannare genomläsning bland miljökvalitetsnormer, vattenförekomster och biotopkarteringar och efter att ha läst Havs och Vattenmyndighetens vägledningar så förstår man att ett småskaligt vattenkraftverk inte har en chans att klara sig från utrivning, helt emot vad både EU, Energiöverenskommelsen och merparten av svenska folket tycker. Departementets förslag lever inte upp till vare sig energiöverenskommelsen eller ramvattendirektivet. Det kan tyckas märkligt att departementet går ut med ett sådant förslag. Utformningen av lagförslaget utan någon som helst konsekvensanalys kan knappast anses rättssäkert.

Landskapsbilden och livsmiljöerna kommer på många ställen att förändras för människorna som bor och lever vid de sjöar som efter utrivning av dammar och kraftverk mer eller mindre blir torrlagda vissa tider av året.

Energiöverenskommelsen säger att den småskaliga vattenkraften genom ett förenklat förfarande ska förses med moderna miljötillstånd, inte att den ska rivas ut. Genom att promemorian föreslår synnerligen omständliga och kostsamma omprövningar, som skulle leda till utrivning av det mesta av den småskaliga vattenkraften, är det uppenbart att den inte lever upp till energiöverenskommelsens avsikt.

De småskaliga kraftverk som nu hotas av utrivning har under minst 15 års tid uppmuntras av staten att utveckla sin verksamhet genom bidrag, dels den så kallade 9-öringen, (9öre/kWh) dels genom DESS (delegationen för utökad elproduktion i södra Sverige) och slutligen nu genom tilldelning av el-certifikat, vad är logiken i detta? Har staten lurat kraftverksägarna till onödiga investeringar i sina kraftverk som om det nya lagförslaget blir verklighet tvingas till utrivning?

Vår uppfattning är tydlig, alla vattenförekomster med vattenkraftverk eller dammar ska alltid klassas som kraftigt modifierade (KMV) vilket är fullt möjligt enligt EU:s vattendirektiv. Det skall räcka med att god ekologisk potential uppnås. Om vattenförekomsten inte är KMV-klassad och kraftverksägaren gör alla miljöåtgärder som är

möjliga så uppnås ändå inte god ekologisk status, och då måste kraftverket rivas ut, vilket får förödande konsekvenser för ägaren då denne skall stå för 15 % av utrivningskostnaden, dessutom kanske skadeståndersättning till drabbade sakägare. Ett sådant förfarande är normalt att jämföra med expropriering i andra fall och då utgår ersättning till den drabbade med minst 125 % av marknadsvärdet. Det här strider mot äganderättsprincipen och egendomsskyddet både mot svensk och EU-rätt.

Äldre rättigheter måste återfå den rättskraft de alltid haft. Departementspromemorian återupprättar inte de särskilda rättigheter, som alltid haft rättskraft, men som genom ett förbiseende inte kom med när miljöbalken infördes 1998. Detta skulle innebära att många småskaliga kraftverk skulle behöva tillståndsprövas i stället för att omprövas med stor risk för att inte få tillstånd och därför rivas ut. Ett sådant förfarande skulle strida både mot energiöverenskommelsens kristallklara skrivning om omprövning liksom mot riksdagens tillkännagivande.

Den branschfinansierade fondlösning, som är en förutsättning för författningsförändringarna, har oacceptabelt stora begränsningar. 10 miljarder och 20 år förefaller alldeles för optimistiskt. Vi uppfattar det som att verksamhetsutövaren ska stå för 15 % av utrivningskostnaden, eller? Ersättning till sakägare vid eventuell utrivning verkar inte omfattas. För den småskaliga vattenkraften tillkommer dessutom risken att den storskaliga vattenkraftens ägare genom sina mycket större organisatoriska resurser kommer först till kvarn och tömmer fonden innan särskilt många små verksamhetsutövare hunnit ansöka om finansiering. Risken är mycket påtaglig att stora delar av den småskaliga vattenkraften och de kostnader den ställs inför inte kommer att omfattas av fonden. Vi ser positivt till fonden men det måste finnas någon garanti till att alla omfattas av detta. Den minimerade kostnaden för miljöåtgärd vid ett kraftverk torde vara en fiskväg och 5 % tappning av medelvattenföringen i denna. Det borde vara det vägledande.

Tidsbegränsningen till 20 år är ytterst svårt att se grunderna för. Energiöverenskommelsen nämner inget om detta. Det talas i promemorian om att det krävs för att tillstånden ska vara moderna. Att för en tillståndsgiven verksamhet i lag ange hur långt ett tillstånd räcker är relativt ovanligt. Den tekniska livsåldern för de aktuella typerna av verksamheter är i paritet med de tidsramar som brukar anges. När det gäller vattenkraft är tekniken så stabil att med kontinuerligt underhåll kan en anläggning hålla 50 - 100 år. Dessutom en kapitalintensiv bransch som behöver stabila regler över tid för att locka investeringar. Det finns således inget som helst behov av att i lag ange att omprövning ska ske i 20-årscyklar. Dessutom kan myndigheter när de vill gå in och göra omprövning av aktuellt tillstånd.

Att lagförslaget så starkt inriktar sig på utrivningar av mindre kraftverk (vilket man förstår vid en noggrann genomläsning) kan inte bero på annat än att de handläggare som utformat förslaget av någon (okänd?) anledning har (egna?) intressen att få kraftverk utrivna, åtminstone är det en misstanke man får. Förslaget tar inte hänsyn till rättssäkerhet och egendomsskydd.

Den svenska vattenförvaltningen fungerar dåligt så en utredning med uppdrag att se över vattenförvaltningarna i sin helhet borde tillsättas. Den utredning nu regeringen har tillsatt har ett alldeles för snävt direktiv och valet av utredare gör att den redan från början saknar objektivitet och trovärdighet.

Hägerums Kvarn anser att förslaget strider mot fyra grundbultar i lagstiftning för ett demokratiskt rättssamhälle, -förutsägbarhet - rättssäkerhet - likabehandling - objektivitet. Även äganderätten åsidosätts.

Hägerums Kvarn yrkar att förslaget avstyrks i sin helhet.

Påskallavik 2017-09-30
Hägerums Kvarn HB

Rolf Lennartsson